

TEIXINT VINCLES, UNA EXPERIÈNCIA D'APRENTATGE- SERVEI

OCTUBRE 2023

BET SOLDEVILA
Escoleta de Vilanova de Bellpuig

Teixint vincles, una experiència d'aprenentatge-servei

Bet Soldevila

És difícil trobar espais públics on la primera infància (els de zero a tres anys) pugui exercir el dret a ser sense que la seva essència vulgui ser alterada. Sovint són oblidats en el disseny d'espais i activitats culturals i d'oci, ja que no es tenen en compte les seves necessitats específiques. Quan s'atenen aquestes necessitats, s'acostuma a fer de forma segregada, oferint-los propostes exclusives per a ells i elles i les seves famílies, que els acompanyen o supervisen, cosa que els situa en espais on les seves interaccions amb altres membres de la societat queden limitades. Són un col·lectiu invisibilitzat, amb el seu dret a ser subjecte al què podran arribar a ser en una projecció cap al futur; són els ciutadans del demà. Mentre aquest futur no arriba, cal esforçar-se a fer-se gran i deixar de fer aquestes coses "tan molestes" que els caracteritzen, com moure's, riure, cridar, jugar i explorar.

Amb la voluntat ferma de revertir aquesta percepció sobre el nostre alumnat, des de l'escoleta es va posar en marxa el projecte "Passejades". Aquest projecte té com a objectiu fomentar aquest bon hàbit de vida, alhora que, de forma progressiva, descobrim el nostre entorn proper i, sobretot, l'ocupem i l'habitam, deixant-nos veure com a ciutadans d'avui, que trepitgem fort, tal com som, amb el nostre propi so, el nostre moviment, els nostres ulls a les mans i les nostres preguntes, atès que aquest espai també ens pertany.

Va ser en una d'aquestes moltes passejades que vam descobrir, darrere d'un enorme vidre, la presència d'unes persones amb mirada curiosa i somriure amable que ens saludaven: eren els usuaris i usuàries de la residència de gent gran del poble. Saludar les persones grans de la residència es va convertir en una cerimònia buscada cada cop que sortíem pel poble fins que un dia, ens van obrir les portes i vam tenir l'oportunitat de mirar-nos i tocar-nos de prop. En aquest encontre, vam poder percebre la força i la connexió que emergia, de forma natural, entre els dos col·lectius; érem a l'altra banda del "mirall", on es trobava l'altra banda de la vida. Una de les residents ho va expressar de manera precisa en la nostra primera activitat conjunta: "aquí ens trobem la "A" i la "Z", i ens

toquem per l'altre costat". Quanta saviesa i com ha ressonat aquesta frase als nostres caps i als nostres cors mentre desenvolupàvem el projecte. Com ressona encara! Compartíem amb ells i elles més del què podria semblar a primera vista: una suposada vulnerabilitat i la invisibilització dels nostres col·lectius. A un costat s'hi troba la "A", on viuen els ciutadans del demà i, a l'altre, la "Z", on resideixen els ciutadans de l'ahir, ja que el seu "dret a ser" està subjecte al què van arribar a ser en el passat. Aquell dia els vam convidar a unir-se la nostra propera passejada; les primeres passes d'aquest projecte.

Aquells encontres fortuïts mica en mica es van anar transformant en un context d'aprenentatge amb periodicitat setmanal, on els valors de relació, vincle i compromís s'anaven fent lloc. A través del joc com a vehicle, les manetes inquietes es trobaven amb mans plenes d'experiència, disposades a compartir i amanyagar. Les persones grans reconnectaven amb moments passats plens de vida, a través del traç amb els pinzells i la pintura, el modelatge amb fang o plastilina, la construcció d'escenes imaginades amb les peces de fusta o de colors... La sintonia entre petits i grans i la connexió amb les propostes i els materials esdevenia tan poderosa que les diferències d'edat i d'experiència només es podien percebre si et fixaves en les belles arrugues. En aquelles trobades matinals, tots i totes esdeveníem un grup cohesionat que compartia experiència, dinàmiques i fins i tot conflictes quan un petit i un gran competien pel mateix material, una escena tan habitual a la quotidianitat de l'aula que ens feia esclafir de riure.

Aquella nova xarxa de col·laboració ens enfortia mútuament, a petits/es i a grans, fent emergir les fortaleses d'uns/es i altres i fent-nos autònoms/es a l'hora de cobrir les pròpies necessitats. Tots i totes ens ajudàvem i entre tots i totes muntàvem la proposta del dia, desplegant els materials que una estona abans els infants havien seleccionat amb cura a l'escoleta i que volien compartir amb els seus companys i companyes de la residència.

Les persones grans ajudaven a les petites a pujar a les cadires d'adults en aquell espai pensat per als adults, a atansar materials, a construir més amunt... i els infants, al seu torn, ajudaven a acostar les cadires de rodes a l'espai de joc, a fer lloc entre taules i cadires per prevenir ensopegades, a oferir-los la mà per a donar-los seguretat. Entre tots i totes recollíem abans de marxar, sovint entre queixes que l'estona es feia curta. El projecte ens donava

l'oportunitat de posar en valor una nova pràctica: la de cuidar-nos i la de cuidar, alimentant així una ètica de la cura (Batlle, 2012) i això ens enfortia mútuament, tornant-nos el protagonisme que ens havien llevat i recuperant l'espai que ens pertoca, perquè

no som només persones i personetes que necessiten cures, atenció, companyia i entreteniment, sinó que les persones que normalment som “ateses” també sabem cuidar, acompanyar i divertir-nos plegades, i tenim capacitat d’acció, dignitat i veu (Hargreaves, 2002). En aquest acte, reivindicàvem també la importància de posar al centre les persones, revalorant la cura de la vida, l’autocura i la solidaritat, promovent una ètica de la cura que impactarà sobre les relacions, els vincles interpersonals i l’atenció a necessitats concretes (Intered, 2017) en un projecte que té com a base la reciprocitat i en què costava diferenciar qui ajudava a qui, qui actuava i qui es beneficiava de l’acció (Puig et al., 2011).

D’aquesta manera, el nostre grup d’infants de 2 i 3 anys, quan passaven el llindar de la porta de la residència, exercien d’agent mobilitzador, que irradiava la seva energia, no només cap a les persones grans, sinó també als seus familiars que sovint eren de visita o a la gent que trobàvem pel carrer i ens preguntaven on anàvem i què hi anàvem a fer. A final de curs vam poder compartir l’experiència en una exposició oberta a tota la gent del poble i també en una xerrada per a docents en el marc d’una trobada de bones pràctiques educatives. A través d’aquestes accions (i de les xarxes) vam poder connectar els dos centres amb la resta de la comunitat, mostrant un model inclusiu i equitatiu, amb l’esperança de remoure consciències, promoure la reflexió, sensibilitzar, contagiar de bones pràctiques i, en definitiva, generar un impacte social que transformés el nostre entorn immediat, fent visible el poder de les petites accions per a avançar cap a una comunitat educativa integradora, impregnada d’amor i respecte cap als nostres petites/es i els/les nostres grans.

Una experiència d’aprenentatge-servei

Aquest projecte s’ha emmarcat dins la metodologia d’aprenentatge servei, lliurant-nos l’oportunitat d’aprendre mentre oferíem un servei a la comunitat, a través d’una experiència altament educativa, senzilla i poderosa, reforçant aprenentatges, treballant en xarxa i unint èxit educatiu amb compromís social (Batlle, 2011).

L’aprenentatge servei ens ajuda

en la significació dels aprenentatges i activa l’alumnat (i, en aquest cas, les persones grans), com a ciutadans útils, visibles i actius dins la comunitat local, accionant i adquirint competències i valors com l’empatia, la solidaritat, l’amabilitat, la responsabilitat, la comunicació, la participació, la col·laboració, el suport mutu, la generositat. L’activació de

noves competències ens ajuda a formar una imatge positiva de nosaltres mateixos i a conèixer i relacionar-nos amb els altres. En definitiva, gràcies a experiències com aquesta construïm les bases per aprendre a formar part de la societat i habitar el món de manera reflexiva, ètica i responsable, amb implicació i compromís social, formant ciutadans capaços de millorar la societat provocant canvis al seu entorn i no només al seu currículum personal (Batlle, 2022). Així és com podem avançar cap a una cultura de l'equitat, la inclusió i el respecte a la diversitat, sense oblidar-nos de la connexió amb els continguts curriculars (associats a cada una de les propostes), fent una estreta vinculació entre aprenentatge i servei, en allò que podríem anomenar una pedagogia de la reciprocitat (Martínez, 2007).

Si voleu conèixer en profunditat l'experiència, ho podeu fer a:

<https://sites.google.com/view/teixint-vincles/inicio>

Referències bibliogràfiques

- Batlle, R. (2011). ¿De qué hablamos cuando hablamos de aprendizaje-servicio. *Crítica*, 972(61) 49-54.
- Batlle, R. (2012, diciembre, 12). *Aprendizaje servicio para una educación empática* [Vídeo]. TED Conferences.
- Hargreaves, A. (2012). *Enseñar en la sociedad del conocimiento*. Octaedro.
- Intered (2017, diciembre). *Guía de aprendizaje servicio con una mirada de cuidados* [[Arxiu pdf](#)].
- Martínez, A. (2007). Service Learning o Aprendizaje Servicio. La apertura de la escuela a la comunidad local como propuesta de Educación para la Ciudadanía. *Revista de Pedagogía*, 59(4), 627-640.
- Puig, J.M., Gijón, M., Martín, M.J. i Rubio, L. (2011). Aprendizaje-servicio y Educación para la Ciudadanía. *Revista de Educación*, (1), 45-67.